

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/222/2017
Identifikačné číslo spisu:	1213220783
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1213220783.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľky G. bývajúcej v X., zastúpenej opatrovníkom T., bývajúcim v X. a opatrovníkom pre konanie Mestskou časťou Bratislava - Ružinov, Mierová 21, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Pavol Kollár, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Lehotského 4, IČO: 36 757 276, za účasti zástupcu Okresnej prokuratúry Bratislava II, so sídlom v Bratislave, Kvetná 13, o návrhu navrhovateľky na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 49 Ps 8/2013, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. januára 2017, sp. zn. 11 CoP 139/2016, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. decembra 2015 č. k. 49 Ps 8/2013-191 zamietol návrh navrhovateľky na vrátenie spôsobilosti na právne úkony a určil, že navrhovateľke nepatrí právo na podanie návrhu na vrátenie spôsobilosti na právne úkony po dobu 1 roka.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 17. januára 2017, sp. zn. 11 CoP 139/2016 na odvolanie navrhovateľky napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Vzhľadom na zmenu procesného predpisu sa odvolal na § 395 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a § 396 CMP, podľa ktorého ak neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované. V tejto súvislosti konštatoval, že procesné právo na rozdiel od hmotného práva v prípade stretu novej a starej právnej úpravy je charakterizované princípom okamžitej aplikability nových procesnoprávných noriem na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších. Poukázal na to, že súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie, vec správne právne posúdil a vyvodil z nej aj správny právny záver, pričom v

odvolaní nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolanie navrhovateľky vyhodnotil ako nedôvodné, keď súd prvej inštancie sa zaoberal všetkými podstatnými námietkami navrhovateľky. Správne vychádzal aj zo záverov znaleckého posudku, pričom nebolo možné vyhovieť odvolacej námietke navrhovateľky, aby znalecké dokazovanie vykonal český psychiater, s poukazom aj na vyjadrenie okresného prokurátora, a správne postupoval pri ustanovení príslušného znalca. Odvolací súd, keď sa plne stotožnil s dôvodmi ako správnymi, toto potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

3. Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadla včas podaným dovolaním navrhovateľka s tým, že dovolanie je prípustné podľa ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dovolaní uviedla, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď sa odvolací súd náležite nezaoberal vykonanými dôkazmi ani navrhovanými dôkazmi ani dôvodmi odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie. Nevyhodnotil správne dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, dôkazy navrhovateľky a samotný znalecký posudok č. 43/2015 znalkyne T.. Odvolací súd neprihliadal pri hodnotení dôkazov a práva na spravodlivý proces navrhovateľky, že súd prvej inštancie nepripustil návrhy navrhovateľky na dokazovanie výsluchom svedkov, rodinných príslušníkov navrhovateľky z dôvodu, že vo vzťahu k predmetu konania by s prihliadnutím na závery znaleckého dokazovania, tieto výpovede blízkych osôb boli spochybniteľné. Ďalej svoje dovolanie oprela o dôvod, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tým, že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní o odvolaní odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 276/2014, podľa ktorého inštitút pozbavenia alebo obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je zásahom do základných práv a slobôd, ktorý musí byť primeraný sledovanému cieľu, týkajúci sa len tých právnych úkonov, u ktorých je podľa objektívneho hľadiska preukázané, že ich daná osoba nie je schopná realizovať. Navrhla, aby odvolací súd rozsudky oboch súdnych inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Opatrovník Miestny úrad Bratislava - Ružinov, ako aj zástupca Okresnej prokuratúry Bratislava II navrhli dovolanie navrhovateľky ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote navrhovateľka zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia odvolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie je v danom prípade podané v konaní o spôsobilosti na právne úkony. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 CMP obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní nemá špeciálnu úpravu, ak ide o prípustnosť dovolania v konaní o spôsobilosti na právne úkony. Prípustnosť dovolania navrhovateľky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže toto narušenie uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014) - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

17. Navrhovateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

18. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

19. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

20. Trojčlenný senát 1 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a nezaoberal sa teda prípustnosťou dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

21. Dovolateľka v dovolaní uviedla, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď sa odvolací súd náležite nezaoberal vykonanými dôkazmi ani navrhovanými dôkazmi ani dôvodmi odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie, nevyhodnotil správne dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, dôkazy navrhovateľky a samotný znalecký posudok č. 43/2015 znalkyne T. nepripustil návrhy navrhovateľky na dokazovanie výsluchom svedkov, rodinných príslušníkov navrhovateľky.

22. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

24. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor)

znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

25. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu ako finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia, jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

26. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

27. V danom prípade odvolací súd pri odôvodnení svojho rozsudku postupoval v súlade so zákonom, keď odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu ako celok (spolu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie) spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§§ 220 a nasl. CSP). Svoje rozhodnutie ako odvolací súd, tak aj súd prvej inštancie riadne a zrozumiteľne zdôvodnil a vysvetlil. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých extrémnych prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

28. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

29. Podľa predchádzajúcej úpravy dospel odvolací súd tiež k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného konania.

30. Na podklade vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľky nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, nakoľko nezistil také okolnosti a skutočnosti, ktoré by naznačovali dôvod porušenia jej práva na spravodlivý proces.

31. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie dovolateľky podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

32. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.